

Opinie is een vrijplaats voor discussie.

Alle stukken zijn op persoonlijke titel. Artikelen tellen maximaal 550 woorden, Lezersreacties maximaal 150. De redactie behoudt zich het recht voor bijdragen te weigeren, te redigeren of in te korten. Bijdragen worden ook via internet, databank of anderszins verspreid. Eventuele auteursrechten blijven berusten bij de schrijver. Inzendingen graag voorzien van naam, adres en telefoonnummer, ook de e-mails.

Redactie Opinie Trouw
Postbus 859, 1000 AW, Amsterdam
t 020-5629444, opinie@trouw.nl

COMMENTAAR

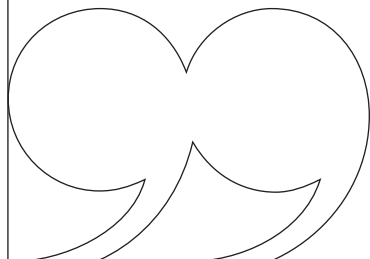
Behoud de Muur van Mussert

Hij brokkelt af, de Muur van Mussert. En niet sinds kort, maar al jaren. Zo dwingt de tand des tijd tot een beslissing over dit erfgoed dat verbonden is met de Nationaal-Socialistische Beweging NSB. Daarbij is niets doen ook een beslissing. De Muur van Mussert, gelegen op een vakantiepark in Ede, is voor de Tweede Wereldoorlog gebouwd als spreekgestoelte voor NSB-leider Anton Mussert tijdens de massale Hagespraken die hier van 1936 tot juni 1940 gehouden zijn. Het is het enige door de NSB geïnitieerde bouwwerk in Nederland. De architectonische waarde is nihil, de conditie van de Muur is slecht en de eigenaar van het terrein waar de muur op staat wil graag slopen, om er vakantiehuisjes te bouwen. Er is geen sprake van een beladen beeld dat dit bouwwerk expliciet zou uitstralen. Maar wel confronteert dit bouwwerk Nederland met een duister deel van de geschiedenis. Voor de generatie die in de oorlog betrokken was bij het verzet was dit juist reden om uit te zien naar verval of sloop. Maar in

Met het slopen van een beladen bouwwerk verdwijnt het beladen deel van de geschiedenis niet

het denken over beladen erfgoed is een kentering gekomen. Met het slopen, afbreken of verwijderen van een beladen bouwwerk of beeld verdwijnt het beladen deel van de geschiedenis niet, in tegendeel. En hoewel er over te twisten valt of van de geschiedenis wel geleerd kan worden, heeft het zeker zin om tekens te laten staan die herinneren aan pijnlijke historische gebeurtenissen of periodes, en die jongeren dit deel van de geschiedenis kunnen laten zien. Zo is ook kamp Westerbork deels gereconstrueerd, tientallen jaren nadat het was afgebroken. Dat er vanuit het voormalige verzet grote bezwaren zijn om de Muur van Mussert een monumentenstatus te geven is zeer begrijpelijk. Het kan lijken op een erkenning, het kan voelen als te veel eer. Oud-minister Bussemaker heeft deze lastige kwestie voor zich uit geschoven, door geen besluit te nemen over het verlenen van een monumentenstatus, maar voor een verkenning te kiezen, die nog een jaar in beslag zal nemen. Al in 2015 adviseerden de experts van haar ministerie dat het behoud van de Muur om bescherming vraagt. Gezien de huidige wijze van omgaan met beladen erfgoed, is het wenselijk om de Muur van Mussert wel rijksbescherming te verlenen, op korte termijn. Niet als eerbetoon, maar om de Muur te kunnen laten dienen als waarschuwing.

De mening van de krant, verwoord door leden van de hoofdredactie en senior redacteurs.

Dankzij Trump ziet het er goed uit voor de economie, ook in 2018

Eduard J. Bomhoff
hoogleraar economie aan Monash University in Kuala Lumpur, Maleisië.

Toen een jaar geleden Donald Trump werd gekozen, verklaarde *New York Times*-columnist Paul Krugman: “Ik denk niet dat de aandelenbeurs ooit zal herstellen”. Dat is gelukkig niet uitgekomen, en de beurs in New York is harder gestegen dan ooit in het eerste jaar na een presidentsverkiezing sinds 1933, toen Roosevelt een einde wist te maken aan de grote depressie. De sterke beurs weerspiegelt voor een deel de wereldeconomie die er voor 2018 goed uitziet, maar zeker ook binnenlandse factoren. Dat blijkt uit de uitkomst van de laatste enquête van de National Federation of Independent Business (de lobby van het mkb dat in de VS niet zoals in Nederland is gefuseerd met het grootbedrijf). De ondernemers in het Amerikaanse mkb waren na 8 november 2016 al direct veel optimistischer dan tijdens Obama, en nu is de stemming zelfs te vergelijken met de records van 1983 toen president Reagan een nieuwe dageraad beloofde. Bill Dunkelberg, verantwoordelijk voor de maandelijkse enquêtes bij het mkb, gaf deze maand als commentaar: “Mitschien bereikt de economische groei in het lopende kwartaal wel vier procent. Het beeld is dramatisch anders dan tij-

dens de zwakke periode van 2009-2016 (...) Het nieuwe team in Washington heeft een enorm effect op de verwachtingen van de directeuren-eigenaars.” Belangrijk voor de ondernemers zijn vooral: de kosten van de zorg, bureaucratie en over-regulering, en onzekerheid over de belastingen. Niet belangrijk – althans niet genoemd in de enquête – zijn de dagelijkse tweets van Trump gericht tegen zijn talrijke critici en het onbetwiste feit dat Obama eleganter en gecultiveerder was dan

De arbeidsmarkt wordt weer krap en de lonen stijgen

Trump en zijn eigen boeken schreef. Het mkb is werkgever voor iets meer dan de helft van de private sector en de enquêtes zijn doorgaans betrouwbaar bij de voorspelling van economische cijfers. Ze signaleren sterke groei in de investeringen. Goed nieuws, want het zijn juist nieuwe kapitaalgoederen in het mkb die zo veel kunnen doen voor een hogere productiviteit van de werknemers. De arbeidsmarkt wordt weer krap en de ondernemers signaleren dat ze hogere lonen moeten gaan betalen om hun personeel te behouden. De economische groei in de VS is voor het eerst sinds de grote recessie terug

op 3 procent en ook 2018 lijkt een goed jaar te worden. Kijken we nu terug op november vorig jaar, dan hebben Krugman en zijn collega-columnisten in *The New York Times* (bijvoorbeeld David Brooks die voorspelde dat Trump binnen een jaar zou aftreden) geen gelijk gekregen. Ik was in die verkiezingsweek in Washington voor een economencongres en zag toen dat mkb-econoom Dunkelberg en veel andere topeconomen uit het bedrijfsleven opgelucht waren dat Clinton verloor van Trump. Tot nog toe krijgen zij gelijk. Mag ik daarom dit optimistische bericht eindigen met een bescheiden, vriendschappelijk advies? Ik ken tal van redelijke Amerikanen die Trump een positief rapportcijfer geven voor een aantal sterke ministers, een realistisch buitenlands beleid en een heel ander klimaat voor het bedrijfsleven. Daar hoeft niemand in Nederland mee in te stemmen, maar het is gemakkelijk om te denken dat alleen bezochten racisten of de groep die Clinton zo denigrerend de ‘mislukkelingen’ noemde iets positiefs verwachten van Trump. Wie daarom nieuwsgierig is naar een alternatief voor de zure regen van *The New York Times* kan bijvoorbeeld terecht bij Victor Davis Hanson, Amerika’s bekendste militaire historicus (victorhanson.com), of Scott Adams (blog.dilbert.com) die al in de zomer van 2015 voorspelde dat Trump zou winnen en erover schreef in zijn geestige boek ‘Win Bigly’. Een gevarieerd menu is gezond voor lichaam en geest.

VONK

